

D E Moggridge (red):

Editing Modern Economists

Sedan 1965 har det varje år arrangerats en konferens om problem som uppstår vid redigering av texter av något speciellt slag. Oftast har det rört områden inom humaniora, men 1986 var det ekonomiska texter som stod i centrum. Från denna konferens har nu publicerats en samlingsvolym med titeln *Editing Modern Economists. Papers given at the Twenty-Second Annual Conference on Editorial Problems, University of Toronto 7-8 November 1986.* (AMS Press, New York 1988).

Med "modern economists" avses ekonomer verksamma efter 1870. I boken finns en uppsats av R D Collison Black

som redigerat Jevons, en av John K Whitaker om redigeringen av Marshalls tidiga skrifter, en av D E Moggridge om äventyret att ägna ett par decennier åt att redigera Keynes samlade verk, en av T K Rymer om problemet att rekonstruera Keynes föreläsningar åren 1932-35 med hjälp av studenters föreläsningsanteckningar och en av Susan Howson om redigeringen av material från The Economic Advisory Council och från Meade och Robbins.

De flesta som arbetat med stora redigeringsarbeten har gjort det ganska isolerat från andra ekonomer och än mer från dem som sysslat med redigering inom humaniora, där erfarenheten är större. Moggridge pekar i inledningen på att det bland annat lett till olika terminologi. Ett exempel: Icke-ekonomerna skiljer klart mellan en persons brev och korrespondens och låter brev bara betyda utgående brev, medan korrespondens omfattar både utgående och inkommande. Ekonomerna använder däremot ofta termerna som synonymier.

Redigeringsprinciper

Ett gemensamt problem för alla redaktörer gäller vilken läsekrets man skall vända sig till. Vid redigering av sådant material som det här är fråga om försvåras problemet av att några nya, omredigerade utgåvor inte kan väntas under flera generationer. Det innebär att framtida läsare troligtvis har andra förkunskaper än dagens. Någor enkel utväg finns inte. Som Moggridge påpekar finns det en risk att valet av en begränsad, nutida målgrupp leder till "minimalism" i redigeringsarbetet som blir besvärande för framtida läsare med okända kunskaper och önskemål. En viss generositet vid urvalet av material liksom med noter, kommentarer och dylikt kan vara befogad. Såvitt jag förstått har detta varit vägledande även för Torun Hedlund-Nyström och Lars Jonung då de redigerat Knut Wicksells opublicerade manuskript, som snart ges ut på SNS Förlag. Tid och pengar sätter emellertid en grans för hur unnsam man kan vara.

Förutsättningarna skilde sig en del för

de olika arbeten som redovisas i boken. Beträffande Jevons material har mycket redigerats och givits ut tidigare, bland annat av hans hustru. Dock återstod ett antal både publicerade och opublicerade uppsatser och framför allt brev. Att Jevons hustru hade avstått från att publicera t ex sådana brev eller brevavsnitt som hon ansåg kunde väcka anstöt hos då levande personer är knappast förvånande. Men för Black måste andra urvalskriterier gälla, och han valde att ta med sådana personliga brev som antingen kastar ljus över utvecklingen av Jevons idéer eller ger inblick i tidens ekonomiska och sociala förhållanden.

Brevredigering bjuder på två andra svåra frågor. Bör både inkommande och utgående brev tas med, och var skall man finna breven? Det råder nog inget tvivel om att det oftast är önskvärt att ha med båda sidors brev i en korrespondens, men vanligen är man tämligen restriktiv när det gäller inkommande brev. I Marshalls fall tycks denne inskränkning vara mindre allvarlig än i Jevons, eftersom Marshalls brev ofta hade formen av monologer snarare än dialoger.

Varken Jevons eller Marshall tog normalt kopior på sina brev, vilket innebär att dessa fick sökas i olika samlingar världen över. Marshall var över huvud taget föga benägen att systematiskt bevara sina manuskript. Keynes däremot bevarade nästan allt.

Om Marshalls mest kända verk *Principles of Economics* (som emellertid inte ingår i det aktuella redigeringsarbetet) säger Whitaker att han "inte kan tänka sig något annat verk i den ekonomiska litteraturen som bjuder på så allvarliga redigeringsproblem". Då har han naturligtvis en ordentligt genomredigerad utgåva i åtanke, med bland annat noter där skillnader mellan olika upplagor noteras och kommenteras. Skälet till svårigheterna är främst att Marshall omarbetade boken sju gånger. Dessutom införde han smärre förändringar i de omtryckningar som gjordes mellan varje upplaga.

Vidare är det inte självklart vilken upplaga en nyttgåva skulle ha som utgångspunkt. Det är ju vanligt att nyttgåvor baseras på den sista upplaga som författaren

själv utabetat. När det gäller Marshalls *Principles* skulle valet försvåras av att han gjorde så omfattande och viktiga förändringar mellan upplagorna att ingen enskild upplaga representerar hans tankar fullt ut. Dessutom anses den sista, åttonde upplagan ingalunda vara den bästa.

Ofta kan man nog av ett annat skäl fråga sig om en ny utgåva av ett doktrin-historiskt viktigt verk bör grundas på författarens sista upplaga. Om det är första upplagan som förändrat tänkandet inom disciplinen kanske det är den som bör ges ut på nytt? Senare upplagor må vara bättre, men om inte deras innehåll och form är riktigt samma som i den upplaga som medförde ett genombrott kanske dessa senare upplagor ur doktrinhistorisk synvinkel ändå är mindre intressanta. I det perspektivet finns det anledning att glädjas åt det tyska förlaget Wirtschaft und Finanzens projekt att ge ut faksimil-upplagor av förstaupplagorna av ett stort antal av nationalekonomins klassiker.

D E Moggridge har haft huvudansvaret för redigeringen av Keynes samlade verk och beskriver arbetet i en intressant uppsats. Detta projekt sträckte sig över flera årtionden. När Moggridge involverades 1969 hade femton år förflutit sedan projektet föddes. Ursprungligen planerades 17 volymer, men planen reviderades efter hand och slutade på 30 volymer. Ett skäl till ökningen var att hemligstämplat offentligt material blev tillgängligt tidigare än väntat, ett annat att en hel tvättkorg med material kom fram när Lady Keynes 1975 flyttade från deras lantställe, ett tredje att det nödvändiga omfånget helt enkelt underskattats.

Låt oss nöja oss med en detalj från Moggridges principdiskussion. När det gäller korrespondensen blev det nödvändigt att som huvudprincip bara publicera Keynes utgående brev. Ett par undantag gjordes dock. Ett hänför sig till kontroversen med Bertil Ohlin i *Economic Journal* 1929 om krigsskadestånden. I ett gemmäle åberopar Keynes en brevväxling de har haft i denna fråga. Därför publicera-

des helt eller delvis de elva brev som korrespondensen mellan de två omfattade.

Vem vill redigera?

Varför lägger somliga ner år och t o m årtionden på att redigera våra föregångares publicerade och opublicerade texter? Som Black påpekar kan man knappast vänta sig att en rationell ekonom skulle allokera sin tid på detta vis. Även om mödorna skulle leda till att exempelvis en fruktbar men bortglömd teori återupptäcks, så ger detta föga anseende åt den som dragit fram den i ljuset. Forskning som ger resultat i form av ny teori eller ny tillämpning ger en vinst till samhället som kan internaliseras av forskaren i betydligt högre grad än forskning som innebär att äldre kunskap återupptäcks (och öppet redovisas som äldre kunskap).

Inte heller är det lätt att få pengar att bygga upp stora forskargrupper kring denna typ av projekt. Moggridge ger ett anekdotiskt exempel som belyser detta. Våren 1975 fick han en förfrågan från Don Patinkin, som skulle recensera sex av Keynes-volymer för *Economic Journal*. Patinkin som själv arbetade med tre forskningsassistenter undrade om han kunde få hjälp av någon i Moggridges forskningsgrupp med att ta fram några dokument. Patinkin blev mycket förvånad då han fick veta att hela gruppen bestod av Moggridge, som var upptagen med tentamina.

"Only people who feel that there is a place for scholarship within economics and in whose utility function the production of scholarly results bulks fairly large" ger sig i kast med sådana redigering- och utgivningsprojekt som här berörs. *Editing Modern Economists* ger en levande bild av vedermödorna och dessutom intressanta doktrinhistoriska och biografiska inblickar.

Docent **BO SANDELIN**
Nationalekonomiska institutionen
Göteborgs universitet